

Про Віктора Федоровича Петруня

Віктор Федорович Петрунь (1922–2005 рр.) – відомий український геолог, мінералог, петрограф, який зробив безцінний вклад в науку. Він був спеціалістом у галузях мінералогії, мінераграфії, родовищ корисних копалин, стратиграфії, літології, четвертинної геології, петрографії, археології. Закінчивши Ленінградський гірничий інститут, Віктор Федорович, як кажуть, своїми ногами, пройшов мільйони кілометрів просторами великої країни – він брав участь у численних геологічних експедиціях до Східного Сибіру і Далекого Сходу, Північного Казахстану та інших віддалених регіонів СРСР. Виконував польові роботи в зоні азово-чорноморських степів, у Закарпатті, Середньому Придністров'ї, гірському і степовому Криму та інших регіонах України. А незорі простори Степового Побужжя знав, як свої п'ять пальців. В.Ф. Петрунь відкрив низку археологічних пам'яток на території України, Російської Федерації і Казахстану. Віктор Федорович Петрунь являється одним з засновників нового наукового напрямку – археологічної петрографії. В.Ф. Петрунь власноручно зібрав багатотисячну колекцію петрографічних зразків і археологічних артефактів, яку ще за життя подарував Одеському археологічному музею НАН України. Віктор Федорович тісно співпрацював з археологами, як в лабораторних умовах, так і безпосередньо в експедиціях, здійснивши багато наукових відкриттів. В лютому 2015 р. йому виповнилося 6 93 роки.

Статтю про краскові роговики (вохри), яка публікується в цій збірці, Віктор Федорович написав на початку 90-х років минулого століття і віддав для друку (разом ще з двома статтями) в збірку по археології Побужжя, яка повинна була вийти в 1994 р. при фінансовій підтримці Південноукраїнської АЕС. Виходу цієї збірки він чекав 8 років (чому йому ніхто з потенційних редакторів збірки не сказав, що книга так і не вийде. Випадково дізнавшись в 2003 р. від мене про те, що збірка «померла, не народившись», Віктор Федорович передав мені рукописи трьох своїх статей, надрукованих на його знаменитій друкарській машинці, для оформлення їх в електронному варіанті та передачі в редакції археологічних збірок, де вони вийдуть швидко. Дві статті були написані російською мовою, одна – українською. В статтю про вохри Віктор Федорович включив нові дані. Статті на російській мові вийшли друком швидко, а стаття на українській мові виявилась «невезучою» (за словами самого В.Ф. Петруня). Її «загубили» в редакціях два рази за життя Віктора Федоровича та один – вже після його смерті. В 2004 р. на Донецькій археологічній конференції колеги – археологи та геологи з Москви, дізнавшись, що стаття В.Ф. Петруня про вохри, яку чекали, знов не вийшла, запропонували перекласти її російською мовою та опублікувати в «Російській археології». Я передала Віктору Федоровичу цю пропозицію, але він пожартував «Написав – українською, то хай уже вийде, в кінці кінців, на українській мові – треба набирати бонуси перед смертю...» – такий от «чорний» гумор. А потім сказав, що коли вийде на Україні, тоді і перекладемо російською. На жаль, він цього не діждався. Під час нашого з ним спілкування в 2003 р., Віктор Федорович повідомив, що більше 15 його статей знаходиться в різних редакціях та «на руках» у археологів, що обіцяли віддати в друк його статті-висновки. А 6 січня 2005 р. Віктор Федорович Петрунь пішов у «кращий світ», так і не діждавшись виходу друком більшості з цих статей.

На сьогодні мені відомо, що приблизно половина з цих статей була опублікована археологами в археологічних виданнях, на жаль, деякі з них – сильно «урізані». А

багато хто все ще не поспішає повністю надрукувати його статті-висновки, а просто в своїх публікаціях пише кількома строчками : «з висновку В.Ф. Петруня...». Та все ж, як сказав класик «Рукописи не горять» і я сподіваюся, що всі роботи В.Ф. Петруня врешті-решт «побачать світ» в авторському варіанті. Тому закликаю своїх колег – археологів, у яких є на руках неопубліковані статті та висновки В.Ф. Петруня, оприлюднити їх, як можна швидше, заради пам'яті цієї світлої людини та великого вченого.

P.S.: Я планувала написати коротке пояснення, як і чому саме я віддаю в збірку музею статтю В.Ф. Петруня. Але вийшов досить емоційний опис. Можливо, хтось вважатиме це зайвим. Та, що зроблено – те зроблено. Адже, це – «все було» і це – епізоди нашого життя і життя наших вчителів, які вже відійшли у вічність.

А.В. Главенчук